

MALARSTWO ŚWIATOWE

WORLD PAINTING

BOSZ
art

Henri Rousseau

Wydawnictwo BoSz
BoSz Szymanik i wspólnicy spółka jawna
38-722 Olszanica 311
Biuro/Office: ul. Przemysłowa 14, 38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00
fax +48 13 469 61 88
biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

MALARSTWO ŚWIATOWE

WORLD PAINTING

Henri Rousseau

Urodzony w niezamożnej rodzinie **Henri Rousseau** (1844–1910) po ukończeniu nauki na etapie szkoły średniej podjął pracę jako rachmistrz w kancelarii adwokackiej. Kariery jeszcze na dobre nie rozpoczął, a już ją skutecznie przekreślił, wchodząc w kolizję z prawem. Chcąc zmniejszyć grożący mu za pospolite przestępstwo wyrok zdecydował się wstąpić do wojska. Pułk, do którego wcielono Rousseau, stacjonował w wielu miastach Francji i jego kolejne przemieszczenia stanowiły jedyną w życiu malarza sposobność do odbywania podróży poza Paryż – fascynujące podzwrotnikowe plenery i dzikie zwierzęta uwiecznione na płótnach artysty są więc wytworem nieposkromionej wyobraźni, podsycanej wizytami w ogrodzie botanicznym czy paryskim zoo. Wyobraźnia ta ujście w malarstwie znalazła stosunkowo późno, bo jego pierwsze próby artystyczne datują się na lata siedemdziesiąte XIX wieku, a debiutancka wystawa w Salonie Niezależnych miała miejsce dopiero w 1886 roku. Publiczne wystawienie prac rozpoczęło karierę Rousseau jako malarza prymitywisty, mieszczącego się w postimpresjonistycznym nurcie. Jego oniryczne obrazy, wizje i wyobrażenia o fantastycznych krainach od początku podzieliły odbiorców na zagorzałych przeciwników i entuzjastycznych wielbicieli. W pewnym uproszczeniu można powiedzieć, że malarstwo Rousseau zachwyciło środowisko malarzy, ale publiczność i krytycy odnosili się do niego z dużą rezerwą, by nie rzec – sarkazmem i drwiną.

Rousseau został wprowadzony w środowisko paryskiej bohemy przez Paula Signaca, który pozostając pod urokiem jego naiwnych prac, zaprosił malarza do wzięcia udziału w Salonie Artystów Niezależnych. Entuzjazm Signaca podzieliłi Puvis de Chavannes

i Paul Gauguin. Pisarz Alfred Jarry po obejrzeniu płótna zatytułowanego *Wojna*, wystawianego na kolejnym Salonie Niezależnych, wymyślił i wprowadził do obiegu przydomek Celnik, odnoszący się do posady, którą Henri Rousseau piastował w Miejskim Urzędzie Akcyzowym. Odtąd w historii sztuki pozostanie na zawsze Celnikiem Rousseau.

Wprowadzenie w świat paryskiej awangardy nie poprawiło sytuacji materialnej malarza – ciągle zmuszony był łątać dziury w domowym budżecie poprzez udzielanie lekcji rysunku, malarstwa i gry na skrzypcach. Rousseau muzyką we własnym wykonaniu uświetniał spotkania organizowane dla przyjaciół i amatorów swojej twórczości w mieszkaniu na Montparnasse. Bywali na nich Robert Delaunay, Guillaume Apollinaire i Max Jacob, a także znany marszand i główny odbiorca prac Celnika – Ambroise Vollard.

Twórczość Rousseau nigdy nie była łatwa w odbiorze. Malarz świadomie upraszczał formę i paletę, drobiazgowo koncentrował się na wyolbrzymionych szczegółach, zaniedbywał proporcje i ignorował perspektywę. Jego sztuka bazowała na napięciu i skojarzeniach, jakie proste, symboliczne prace w zestawieniu z tytułem miały wywoływać u oglądających.

Aura tajemniczości, którą artysta sam umiejętnie podsycał – głównie nie dementując plotek o swoich dalekich podróżach – była częścią jego artystycznego *image*. Egzotyczna przyroda, jaką malował z dużą starannością, choć oczywiście upraszczając jej formę, stanowiła scenerię kilkudziesięciu z jego prac. Najbardziej znane obrazy, czyli *Zaskoczony!* z 1891 roku czy *Głodny lew rzuca się na antylopę* z 1905 roku, przyniosły artyście sławę na tyle dużą, że nie wahano się już w kolejnych Salonach zestawiać jego prac z dziełami

Gauguina, Matisse'a czy Vlamincka. Umieszczanie w jednej scenerii zwierząt występujących w różnych, odległych nieraz ekosystemach nie umniejszało znaczenia jego sztuki. Wprowadzenie pantery do sceny, w której lew atakuje antylopę, dodawało dziełu tylko intrygujących walorów baśniowo-fantastycznych. Podobny efekt, choć innym sposobem, uzyskała *Zaklinaczka węży* z 1907 roku czy najważniejszy w dorobku malarza obraz *Sen* z 1910. Jest on szczególnie ważny, bo wystawiony w Salonie Niezależnych zaledwie parę miesięcy przed śmiercią Celnika zdaje się stanowić klucz do zrozumienia wszystkich pozostałych egzotycznych pejzaży. Na mieszczańskiej kanapie ustawionej pośród tropikalnej roślinności spoczywa naga, biała kobieta. Zza wielkich liści wyglądają ślepia zahipnotyzowanych zwierząt – lwów, w oddali słonia, gdzieś tam ptaków o bajkowym upierzeniu. Na pierwszym planie widzimy fragment odpetzającego w dal węża. Ostatnim elementem, najtrudniej dostrzegalnym w płaszczyźnie płótna, jest postać stojącego wśród kwiatów lotosu czarownika lub zaklinacza grającego na flecie. Czy jego gra usypia i uspokaja zwierzęta, zapewniając bohaterce bezpieczeństwo, czy też przeciwnie – usypia kobietę, wprowadzając jej umysł w świat egzotycznych fantazji i czarów?

Rousseau nie ograniczał się tylko do onirycznych, tajemniczych i intrygujących przedstawień. Ma w swoim dorobku również prace ilustrujące życie zupełnie współczesne w dość pospolitych tematach. Taki jest *Krajobraz z młynem wodnym* z 1879 roku czy *Różowa świeca* z 1908. W tej stylistyce pozostają sceny miejskie: *Przedmieścia Paryża* z 1895, *Pomnik Chopina w Ogrodzie Luksemburskim* z 1909 czy *Ulica wiejska* z tego samego roku.

Osobną kategorią w dorobku Celnika są portrety i autoportrety ukazujące artystę bądź jego modeli z prostotą czy wręcz prostodusznością. I właśnie prostoduszność – jeśli wierzyć współczesnym – była najbardziej dominującą cechą tego skromnego urzędnika, który niespodziewanie dla samego siebie został Wielkim Malarzem.

Agnieszka Widacka-Bisaga – historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych. Od 2006 roku pracownik Muzeum Narodowego w Krakowie, od 2017 roku pracownik Muzeum Książąt Czartoryskich.

Wieczór karnawałowy

Carnival Evening

1886

olej na płótnie / oil on canvas

117,3 × 89,5 cm

Spotkanie w lesie

Rendezvous in the Forest

1889

olej na płótnie / oil on canvas

92 × 73 cm

Wieża Eiffla

The Eiffel Tower

ok. 1898 / ca. 1898

olej na płótnie / oil on canvas

52,4 × 77,2 cm

Fabryka krzeseł w Alfortville

The Chair Factory at Alfortville

1897

olej na płótnie / oil on canvas

73 × 92 cm

Tama

The Barrage

1891–1893

olej na płótnie / oil on canvas

37 × 46 cm

Zaklinaczka węży
The Snake Charmer
1907
olej na płótnie / oil on canvas
167 x 189,5 cm

Ewa w ziemskim raju
Eve in Earthly Paradise
ok. 1906–1907 / ca. 1906–1907
olej na płótnie / oil on canvas
62 × 46 cm

Las tropikalny z małpami

Tropical Forest with Monkeys

1910

olej na płótnie / oil on canvas

129,5 × 162,5 cm

Krajobraz egzotyczny

Exotic Landscape

1910

olej na płótnie / oil on canvas

130,2 × 162,6 cm

Małpy i papuga w dziewiczym lesie

Monkeys and Parrot at the Virgin Forest

ok. 1905–1906 / ca. 1905–1906

olej na płótnie / oil on canvas

56,2 × 47,3 cm

Notre Dame

Notre Dame

1909

olej na płótnie / oil on canvas

33 × 41 cm

***Widok na most Clichy w Asnières
(Balon)***

*View of the Clichy Bridge in Asnières
(The Balloon)*

1908

olej na płótnie / oil on canvas

44 × 40 cm

***Widok na most Sevres i wzgórze
Clamart, Saint Cloud i Bellevue***

*View of the Sevres Bridge and the
Hills of Clamart, Saint Cloud and
Bellevue*

1908

olej na płótnie / oil on canvas

80 × 102 cm

Winslow Homer, American painter, illustrator, and draughtsman, is known primarily for his realistic images which often portray scenes of rural life, seascapes, and people in their daily lives. His works, exceptional for their mastery in the depiction of light, colour, and atmosphere, come across as remarkably genuine and emotionally rich.

In Winslow Homer's art, there are noticeable influences of romanticism and realism – it is precisely this realistic approach to the topic and ability to portray impressions that make his work an evergreen source of inspiration for many artists and art lovers around the world.

Winslow Homer, amerykański malarz, grafik i rysownik, znany jest głównie ze swoich realistycznych dzieł, które często przedstawiają sceny z życia na wsi, morskie pejzaże oraz ludzi w ich codziennych sytuacjach. Jego prace, wyjątkowe ze względu na mistrzostwo w oddawaniu światła, kolorów i atmosfery, są niezwykle prawdziwe i emocjonalnie bogate.

W twórczości Winslowa Homera można dostrzec wpływy romantyzmu i realizmu – to właśnie realistyczne podejście do tematów oraz umiejętność przedstawiania wrażeń sprawiają, że jego dzieła wciąż pozostają inspiracją dla wielu artystów i miłośników sztuki na całym świecie.